

GYÖRE BALÁZS

Kiállításmegnyitó*

„Vissza a sírból!”, Dezső kötetcíme. Most is lehet mondani!

„Egyetlen” volt és maradt. Ez ugye Dezső első kötetének eredeti címe, amit, miért, miért nem, nem engedélyeztek; más címet kellett adni.

Csoda! Hogyan tudta létrehozni ezt az egyedülálló életművet, és lesznek-e, akik csak töredékét is fel tudják dolgozni? Ki volt ő? Mikor fogjuk megtudni? Pontosan!

Az életmű nagy dokumentum is, kordokumentum, teljes részletezéssel megismerhetjük belőle napjait, tkp. óráról órára, időbeosztását, sétáit, útvonalait, fogyasztói árakat, sporteseményeket/eredményeket. Persze, most bármit mondok, csak alul tudom múlni őt.

Mégis: mi lehet a legfontosabb?

Ottlik bevette rögtön a Nagy Négyezer Százas Váltóba, Nemes Nagy, Pilinszky, Mándy mellé. Utánpótlás. Csodagyerek volt? Tkp. igen.

Kártya- és madárelét? Hány éven át?!

Csak akkor tekinti valóságosnak a tapasztalatot, ha fel is jegyzi. Teljes részletezéssel. Az ismétlés: állapot. Nála az írás a lakószoba része: az írás megírásáról is ír. „Két gondolatjel közt vagyok.” Az írógépasztalokból madárasztalok lettek.

Életművét úgy alkotta meg, hogy tudta, minden szó foglalt, minden helyzet foglalt. Hogy minden leütés az írógépén: félreütés, mert elhibázzuk vele az abszolútumot. Mégis! Ennek ellenére!

Mi mindenhez értett! Teremtőm! Mennyi mindent tudott!

„Vissza az égbe!” Csoda volt, de köztünk járt, két lábon a földön.

Sok barátja/ismerőse volt és van. Óriási levelezése! Rajzküldeménye.

És sok halottja: „mindegyik halott (magam) én vagyok” – írta. Madár szerettei, ember szerettei, kik mellőle elmentek.

Mindent, amit ránk hagyott, védetté kell tenni! (A legkisebb cetlit is) Védeni! A nagy sétákat, útvonalakat, a séták emlékeit is!

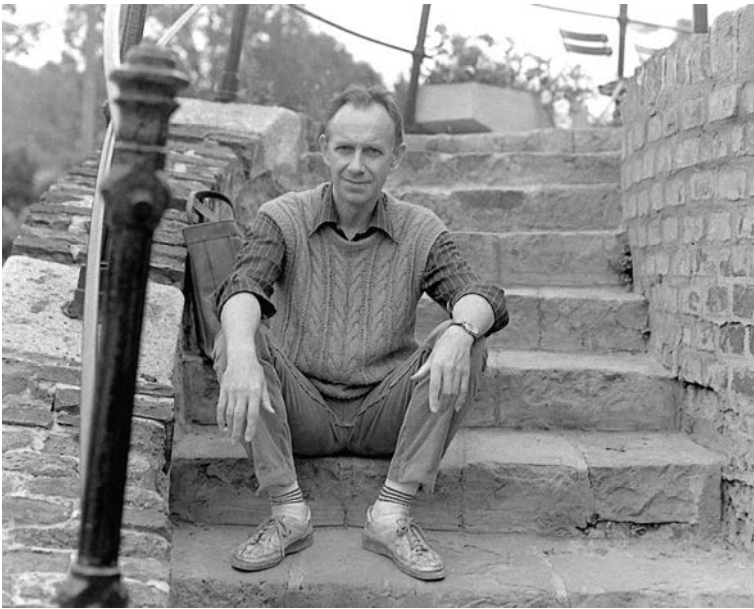
Teszteltem a környezetemet, mennyire ismerik, olvasták/olvassák. Van-e megrendülés? Legyen!

Muszáj a közelében lenni. A lakás elcsendesedett. Nyitva az ablak. Ágnes húzza maga után gurulós bevásárlószatyrárt. Dezső! Él! Ne maradj halott! Ebből ne engedj!

* A beszéd *A városjáró, az ittmaradó (In memoriam Tandori Dezső)* című kiállítás megnyitóján hangzott el, 2019. szeptember 5-én, a Virág Benedek Házban – Tabáni Kuczkóban.

*amikor bugyellárisodból
kiszóródott az aprópénz
a fehérvári úti piac mozgólépcsőjére
megpróbáltam felszededetni
valamennyit belőle
ez volt a te strudlhof-lépcsőd
és szívünk helye most
kereshetjük az elgurult érmét
és rajta a királynét
az idők végezetéig*

Hölgyeim és Uraim! Éljük át magunkat! Ez legyen „nézésünk”!
A kiállítást megnyitom.

TANDORI DEZSŐ A SZARVAS-HÁZ LÉPCSŐJÉN, 1988
(Kecskeméti Kálmán felvétele)